

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 11ης Απριλίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Διανοητική ιδιοκτησία – Σήματα – Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 – Άρθρο 9, παράγραφος 1 – Οδηγία 2008/95/ΕΚ – Άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2 – Δικαιώματα που παρέχει το σήμα – Ατομικό σήμα αποτελούμενο από σήμανση δοκιμής»

Στην υπόθεση C-690/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Oberlandesgericht Düsseldorf (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Ντίσελντορφ, Γερμανία) με απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Δεκεμβρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

ÖKO-Test Verlag GmbH

κατά

Dr. Rudolf Liebe Nachf. GmbH & Co. KG,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους E. Regan, πρόεδρο τμήματος, K. Λυκούργο, E. Juhász, M. Pešič (εισηγητή) και I. Jarukaitis, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: D. Dittert, προϊστάμενος τμήματος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 7ης Νοεμβρίου 2018,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η ÖKO-Test Verlag GmbH, εκπροσωπούμενη από την N. Dinig, Rechtsanwältin,
- η Dr. Rudolf Liebe Nachf. GmbH & Co. KG, εκπροσωπούμενη από τον M. Wieme, Rechtsanwalt,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze, M. Hellmann, J. Techert και U. Bartl,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους É. Gippini Fournier, W. Mölls και G. Braun,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Ιανουαρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26 Φεβρουαρίου 2009, για το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), καθώς και του άρθρου 5 της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2008, L 299, σ. 25).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της ÖKO-Test Verlag GmbH και της Dr. Rudolf Liebe Nachf. GmbH & Co. KG (στο εξής: Dr. Liebe), σχετικά με τη χρήση σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με ατομικό σήμα αποτελούμενο από σήμανση δοκιμής.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 207/2009

- 3 Ο κανονισμός 207/2009 τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/2424 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 341, σ. 21), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 2016. Στη συνέχεια, ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε, από 1ης Οκτωβρίου 2017, από τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1). Εντούτοις, δεδομένου του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως εξετάζεται υπό το πρίσμα του κανονισμού 207/2009, υπό την αρχική του μορφή.
- 4 Κατά την αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού 207/2009:

«Η προστασία που συνεπάγεται το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και η οποία αποσκοπεί ιδίως στην εξασφάλιση της λειτουργίας του σήματος ως σημείου προέλευσης, θα πρέπει να είναι απόλυτη στην περίπτωση ταυτότητας μεταξύ αφενός του σήματος και του σημείου και αφετέρου των προϊόντων ή των υπηρεσιών. Η προστασία θα πρέπει να ισχύει επίσης στην περίπτωση ομοιότητας μεταξύ αφενός του σήματος και του σημείου και αφετέρου των προϊόντων ή υπηρεσιών. [...]»
- 5 Το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, του εν λόγω κανονισμού όριζε τα εξής:

«1. Το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] παρέχει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

 - α) κάθε σημείο που ταυτίζεται με το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωρισθεί·

- β) κάθε σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτοσήμου ή της ομοιότητάς του με το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών οι οποίες καλύπτονται από το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης από μέρους του κοινού· ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης μεταξύ σημείου και σήματος·
- γ) σημείο που ταυτίζεται ή ομοιάζει με το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] για προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν ομοιάζουν με εκείνες για τις οποίες έχει καταχωρισθεί το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης], εάν αυτό χαίρει φήμης στην [Ένωση] και η χρησιμοποίηση χωρίς εύλογη αιτία του σημείου θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από το διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του [σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης] ή θα έβλαπτε τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.

2. Μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται, εάν πληρούνται οι όροι της παραγράφου 1:

- α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους·

[...]».

Η οδηγία 2008/95

- 6 Η οδηγία 2008/95, η οποία κατήργησε και αντικατέστησε την πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1), καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με τη σειρά της, από τις 15 Ιανουαρίου 2019, από την οδηγία (ΕΕ) 2015/2436 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2015, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 2015, L 336, σ. 1). Εντούτοις, δεδομένου του χρόνου των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της οδηγίας 2008/95.

- 7 Η αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2008/95 είχε ως εξής:

«Η προστασία που παρέχει το καταχωρισμένο σήμα, της οποίας σκοπός είναι ιδίως η διασφάλιση της αρχικής λειτουργίας του σήματος, πρέπει να είναι απόλυτη σε περίπτωση ταυτότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου και μεταξύ των προϊόντων ή υπηρεσιών. Η προστασία πρέπει να ισχύει επίσης σε περίπτωση ομοιότητας μεταξύ του σήματος και του σημείου και μεταξύ των προϊόντων ή υπηρεσιών. [...]»

- 8 Το άρθρο 5, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας 2008/95 προέβλεπε τα εξής:

«1. Το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στο δικαιούχο αποκλειστικό δικαίωμα. Ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του:

- α) σημείο ταυτόσημο με το σήμα για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωρισθεί·
- β) σημείο για το οποίο, λόγω του ταυτόσημου ή της ομοιότητάς του με το σήμα και του ταυτόσημου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού· ο κίνδυνος σύγχυσης συμπεριλαμβάνει τον κίνδυνο συσχέτισης του σημείου με το σήμα.

2. Ένα κράτος μέλος μπορεί επίσης να προβλέπει ότι ο δικαιούχος δικαιούται να απαγορεύει σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί στις συναλλαγές, χωρίς τη συγκατάθεσή του, σημείο ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα, για προϊόντα ή υπηρεσίες μη παρόμοιες με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωρισθεί,

εάν αυτό χαίρει φήμης μέσα στο κράτος μέλος και η χρησιμοποίηση του σημείου, χωρίς νόμιμη αιτία, θα προσπόριζε αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του σήματος ή θα ήταν βλαπτική για τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη.

3. Εάν πληρούνται οι όροι των παραγράφων 1 και 2, μπορεί, ιδίως, να απαγορεύεται:

α) η επίθεση του σημείου επί των προϊόντων ή της συσκευασίας τους:

[...]».

Το γερμανικό δίκαιο

- 9 Με το άρθρο 14, παράγραφος 2, σημείο 3, του Gesetz über den Schutz von Marken und sonstigen Kennzeichen (νόμου περί προστασίας των σημάτων και λοιπών διακριτικών σημείων), η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας έκανε χρήση της δυνατότητας που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 10 Η ÖKO-Test Verlag είναι επιχείρηση η οποία αξιολογεί προϊόντα, μέσω ελέγχων επιδόσεων και συμμόρφωσης, και στη συνέχεια ενημερώνει το κοινό σχετικά με τα αποτελέσματα των εν λόγω αξιολογήσεων. Πωλεί ένα περιοδικό που κυκλοφορεί στη Γερμανία και περιέχει, εκτός από γενικές πληροφορίες προς τους καταναλωτές, τα αποτελέσματα αυτά.
- 11 Από το 2012, η ÖKO-Test Verlag είναι δικαιούχος σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούμενου από το ακόλουθο σημείο, το οποίο απεικονίζει σήμανση προοριζόμενη να δηλώσει το αποτέλεσμα των δοκιμών στις οποίες υποβλήθηκε το εκάστοτε προϊόν (στο εξής: σήμανση δοκιμής):

- 12 Η εταιρία αυτή είναι επίσης δικαιούχος εθνικού σήματος αποτελούμενου από την ίδια σήμανση δοκιμής.
- 13 Τα σήματα αυτά (στο εξής, από κοινού: σήματα ÖKO-TEST) καταχωρίστηκαν ιδίως για έντυπο υλικό και για υπηρεσίες συνιστάμενες στη διενέργεια δοκιμών και στην παροχή πληροφοριών και συμβουλών προς τους καταναλωτές.
- 14 Η ÖKO-Test Verlag επιλέγει τα προϊόντα που επιθυμεί να υποβάλει σε δοκιμή και τα αξιολογεί βάσει επιστημονικών παραμέτρων καθοριζόμενων από την ίδια, χωρίς να ζητεί τη συγκατάθεση των κατασκευαστών. Εν συνεχεία, δημοσιεύει τα αποτελέσματα των δοκιμών αυτών στο περιοδικό της.

- 15 Ανάλογα με την περίπτωση, η ÖKO-Test Verlag καλεί τον κατασκευαστή προϊόντος που υποβλήθηκε σε δοκιμή να συνάψει με αυτήν σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης. Δυνάμει μιας τέτοιας σύμβασης, επιτρέπεται στον κατασκευαστή, έναντι καταβολής χρηματικού ποσού, να θέτει στα προϊόντα του το σήμα ποιότητας μαζί με το αποτέλεσμα (που πρέπει να εμφανίζεται εντός του πλαισίου του οποίου τα όρια αποτελούν μέρος του εν λόγω σήματος ποιότητας). Η άδεια αυτή παραμένει σε ισχύ έως ότου διενεργηθεί νέα δοκιμή για το οικείο προϊόν από την ÖKO-Test Verlag.
- 16 Η Dr. Liebe είναι επιχείρηση που παράγει και εμπορεύεται οδοντόκρεμες, μεταξύ άλλων της σειράς «Aminomed». Από τις οδοντόκρεμες αυτής της σειράς, το προϊόν «Aminomed Fluorid-Kamillen-Zahncreme» υποβλήθηκε σε δοκιμή κατά το έτος 2005 από την ÖKO-Test Verlag και έλαβε τη βαθμολογία «sehr gut» (πολύ καλά). Κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, η Dr. Liebe συνήψε σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης με την ÖKO-Test Verlag.
- 17 Κατά τη διάρκεια του 2014, η ÖKO-Test Verlag πληροφορήθηκε ότι η Dr. Liebe διέθετε στην αγορά ένα εκ των προϊόντων της με την ακόλουθη συσκευασία:

- 18 Η ÖKO-Test Verlag άσκησε αγωγή παραποίησης/απομίμησης σήματος κατά της Dr. Liebe ενώπιον του Landgericht Düsseldorf (περιφερειακού πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Ντίσελντορφ, Γερμανία), ισχυριζόμενη ότι η Dr. Liebe δεν είχε άδεια να χρησιμοποιεί, κατά το έτος 2014, τα σήματα ÖKO-TEST δυνάμει της σύμβασης παραχώρησης άδειας χρήσης που είχε συναφθεί το 2005, δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, κατά τη διάρκεια του 2008 είχε δημοσιευθεί νέα δοκιμή που περιλάμβανε νέες παραμέτρους αξιολόγησης για οδοντόκρεμες και ότι, πέραν τούτου, το προϊόν της Dr. Liebe δεν ανταποκρινόταν πλέον στο προϊόν το οποίο είχε υποβληθεί σε έλεγχο το 2005, καθόσον ο ονομασία του, η περιγραφή του και η συσκευασία του είχαν τροποποιηθεί.
- 19 Η Dr. Liebe ισχυρίστηκε, ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, ότι η σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης που αναφέρεται στη σκέψη 16 της παρούσας απόφασης εξακολουθούσε να ισχύει. Επιπλέον, αμφισβήτησε ότι έκανε χρήση της σήμανσης δοκιμής ως σήματος.
- 20 Το εν λόγω δικαστήριο διέταξε την Dr. Liebe να παύσει να χρησιμοποιεί τη σήμανση δοκιμής για τα προϊόντα της σειράς Aminomed, να αποσύρει τα οικεία προϊόντα από την αγορά και να τα καταστρέψει. Κατά το δικαστήριο αυτό, η Dr. Liebe προσέβαλε τα σήματα ÖKO-TEST καθόσον έκανε χρήση της σήμανσης δοκιμής για τις υπηρεσίες παροχής «πληροφοριών και συμβουλών προς τους καταναλωτές», οι οποίες εμπίπτουν στις υπηρεσίες για τις οποίες είναι καταχωρισμένα τα οικεία σήματα.
- 21 Η Dr. Liebe άσκησε έφεση κατά της ανωτέρω απόφασης ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ήτοι του Oberlandesgericht Düsseldorf (ανώτερου περιφερειακού δικαστηρίου Ντίσελντορφ, Γερμανία). Η ÖKO-Test Verlag άσκησε από την πλευρά της αντέφεση ζητώντας να επεκταθούν τα αποτελέσματα της πρωτόδικης απόφασης και στην εκ μέρους της Dr. Liebe χρήση ορισμένων λεκτικών και εικονιστικών στοιχείων που δεν έχουν μεν καταχωριστεί ως σήματα, πλην όμως είναι πανομοιότυπα με τα σήματα ÖKO-TEST.

- 22 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο ορθώς έκρινε ότι η ισχύς της σύμβασης παραχώρησης άδειας χρήσης που αναφέρεται στη σκέψη 16 της παρούσας απόφασης είχε λήξει πριν από το έτος 2014. Το εν λόγω δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού ότι η Dr. Liebe χρησιμοποίησε στις συναλλαγές, και χωρίς τη συγκατάθεση της ÖKO-Test Verlag, ένα σημείο πανομοιότυπο ή παρόμοιο με τα σήματα ÖKO-TEST.
- 23 Αντιθέτως, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν η ÖKO-Test Verlag μπορεί να αντιτάξει κατά της Dr. Liebe το αποκλειστικό της δικαίωμα, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' ή β', του κανονισμού 207/2009 και στο άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/95. Πράγματι, το πανομοιότυπο ή παρόμοιο με τα σήματα ÖKO-TEST σημείο τοποθετήθηκε από την Dr. Liebe σε προϊόντα τα οποία δεν ήταν ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με εκείνα για τα οποία είναι καταχωρισμένα τα σήματα ÖKO-TEST. Επιπλέον, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι το εν λόγω σημείο δεν χρησιμοποιήθηκε «ως σήμα».
- 24 Κατά συνέπεια, το δικαστήριο αυτό εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συλλογιστική του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, το οποίο εξομοίωσε την εκ μέρους της Dr. Liebe χρήση του πανομοιότυπου ή παρόμοιου με τα σήματα ÖKO-TEST σημείου με χρήση για τις υπηρεσίες για τις οποίες είναι καταχωρισμένες τα σήματα αυτά.
- 25 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 καθώς και του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95. Είναι βεβαίως αναμφισβήτητο ότι η σήμανση δοκιμής που έχει καταχωριστεί ως σήμα χαίρει φήμης σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια. Ωστόσο, η φήμη αυτή αφορά την εν λόγω σήμανση δοκιμής και όχι, αυτή καθαυτή, την καταχώριση της εν λόγω σήμανσης ως εμπορικού σήματος. Θα πρέπει να διευκρινιστεί αν, υπό τις ως άνω περιστάσεις, ο δικαιούχος του σήματος τυγχάνει της προστασίας που παρέχουν οι διατάξεις αυτές.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Oberlandesgericht Düsseldorf (ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο Ντίσελντορφ) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Συνεπάγεται η χρήση ατομικού σήματος προσβολή δικαιώματος κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, στοιχείο β', του κανονισμού [207/2009] ή του άρθρου 5, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95, όταν
- το ατομικό σήμα τίθεται επί προϊόντος σε σχέση με το οποίο το σήμα αυτό δεν προστατεύεται,
 - το ατομικό σήμα το οποίο θέτει τρίτος επί του προϊόντος γίνεται αντιληπτό στις συναλλαγές ως “σήμανση δοκιμής”, υπό την έννοια ότι το προϊόν έχει παρασκευαστεί και διατεθεί στην αγορά από τρίτο ο οποίος δεν τελεί υπό τον έλεγχο του δικαιούχου του σήματος, πλην όμως ο δικαιούχος του σήματος υπέβαλε το εν λόγω προϊόν σε δοκιμή, για να ελέγξει αν αυτό φέρει συγκεκριμένες ιδιότητες, και το αξιολόγησε, βάσει των αποτελεσμάτων της εν λόγω δοκιμής, με βαθμολογία που εμφανίζεται εντός του πλαισίου της “σήμανσης δοκιμής”,
 - και το ατομικό σήμα έχει καταχωριστεί, μεταξύ άλλων, για τα εξής: “ενημέρωση καταναλωτών και παροχή συμβουλών σε καταναλωτές κατά την επιλογή εμπορευμάτων και υπηρεσιών, ειδικότερα με χρήση αποτελεσμάτων δοκιμών και ερευνών καθώς και με τη βοήθεια αξιολογήσεων ποιότητας”;
- 2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Συντρέχει προσβολή δικαιώματος κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, στοιχείο γ', του [κανονισμού 207/2009] [ή] του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95, όταν

- το ατομικό σήμα χαίρει φήμης μόνον ως “σήμανση δοκιμής” –κατά την έννοια που εκτίθεται στο πρώτο ερώτημα– και
- το ατομικό σήμα χρησιμοποιείται από τρίτους ως “σήμανση δοκιμής”;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 27 Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α’ και β’, του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α’ και β’, της οδηγίας 2008/95 έχουν την έννοια ότι παρέχουν στον δικαιούχο ατομικού σήματος αποτελούμενου από σήμανση δοκιμής την εξουσία να εναντιωθεί στην τοποθέτηση, από τρίτο, ενός σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα αυτό επί προϊόντων που δεν είναι ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα.
- 28 Όσον αφορά, κατ’ αρχάς, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α’, του κανονισμού 207/2009, και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α’, της οδηγίας 2008/95, πρέπει να υπομνησθεί ότι οι διατάξεις αυτές αφορούν την αποκαλούμενη περίπτωση της του «διτώς πανομοιότυπου», όπου η εκ μέρους τρίτου χρήση ενός σημείου πανομοιότυπου με το εμπορικό σήμα αφορά προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες με εκείνες για τις οποίες είναι καταχωρισμένο το εμπορικό σήμα (απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, Interflora και Interflora British Unit, C-323/09, EU:C:2011:604, σκέψη 33).
- 29 Η έκφραση «για προϊόντα ή υπηρεσίες» που περιλαμβάνεται στις διατάξεις αυτές αφορά, κατ’ αρχήν, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του τρίτου που χρησιμοποιεί σημείο πανομοιότυπο με το σήμα. Μπορεί, ενδεχομένως, να αφορά προϊόντα ή υπηρεσίες άλλου προσώπου για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο τρίτος (απόφαση της 23ης Μαρτίου 2010, Google France και Google, C-236/08 έως C-238/08, EU:C:2010:159, σκέψη 60 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 30 Αντιθέτως, η έκφραση αυτή δεν καλύπτει, κατ’ αρχήν, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του δικαιούχου του σήματος, οι οποίες εμπίπτουν –στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α’, του κανονισμού 207/2009 και στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α’, της οδηγίας 2008/95– στην έκφραση «με εκείνες για τις οποίες το σήμα έχει καταχωριστεί». Η απαίτηση ταυτότητας «μεταξύ των προϊόντων ή υπηρεσιών», που αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 8 του κανονισμού 207/2009 και στην αιτιολογική σκέψη 11 της οδηγίας 2008/95, και η οποία περιέχεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α’, του κανονισμού αυτού, καθώς και στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α’, της οδηγίας αυτής, αποβλέπει στο να περιορίσει το δικαίωμα απαγόρευσης, που παρέχουν στους δικαιούχους ατομικών σημάτων οι ως άνω διατάξεις, στις περιπτώσεις όπου υπάρχει ταυτότητα όχι μόνο μεταξύ του χρησιμοποιούμενου από τον τρίτο σημείου και του σήματος, αλλά και μεταξύ των προϊόντων που διαθέτει στο εμπόριο ή των υπηρεσιών που παρέχει ο τρίτος –ή πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου ενεργεί ο τρίτος– και των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες ο δικαιούχος έχει καταχωρίσει το σήμα του.
- 31 Όπως έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο, είναι εξαιρετικά πιθανό να εμπίπτει στις εν λόγω διατάξεις η χρήση του σημείου από τον τρίτο για την εξατομίκευση των προϊόντων του δικαιούχου του σήματος όταν τα εν λόγω προϊόντα συνιστούν το ίδιο το αντικείμενο των υπηρεσιών που παρέχει ο συγκεκριμένος τρίτος. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, το σημείο αυτό χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της προέλευσης των προϊόντων που αποτελούν το αντικείμενο των εν λόγω υπηρεσιών και υπάρχει συγκεκριμένος και άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ των προϊόντων που φέρουν το σήμα και των εν λόγω υπηρεσιών. Ωστόσο, πέραν της συγκεκριμένης αυτής περίπτωσης, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α’, του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α’, της οδηγίας 2008/95 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αναφέρονται στη χρήση σημείου

πανομοιότυπου με το σήμα για προϊόντα που διαθέτει στο εμπόριο ή για υπηρεσίες που παρέχει ο τρίτος, οι οποίες ταυτίζονται με εκείνες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το σήμα (πρβλ. απόφαση της 25ης Ιανουαρίου 2007, Adam Opel, C-48/05, EU:C:2007:55, σκέψεις 27 και 28).

- 32 Η συγκεκριμένη περίπτωση στην οποία αναφέρεται η προηγούμενη σκέψη αφορά, ειδικότερα, τις καταστάσεις εκείνες όπου ο πάροχος υπηρεσίας χρησιμοποιεί χωρίς συγκατάθεση ένα σημείο πανομοιότυπο με το σήμα κατασκευαστή προϊόντων προκειμένου να γνωστοποιήσει στο κοινό ότι είναι ειδικευμένος ή ειδικός στα προϊόντα αυτά (πρβλ. απόφαση της 3ης Μαρτίου 2016, Daimler, C-179/15, EU:C:2016:134, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 33 Εν προκειμένω όμως, υπό την επιφύλαξη της σχετικής επαλήθευσης εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου, φαίνεται ότι η εκ μέρους της Dr. Liebe τοποθέτηση του φερόμενου ως πανομοιότυπου με τα σήματα ÖKO-TEST σημείου δεν έχει ούτε ως αντικείμενο ούτε ως αποτέλεσμα την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, όπως η ασκούμενη από την ÖKO-Test Verlag ή για λογαριασμό της, συνιστάμενης σε υπηρεσίες παροχής πληροφοριών και συμβουλών προς τους καταναλωτές. Ούτε φαίνεται να υπάρχει ένδειξη από την οποία να μπορεί να συναχθεί ότι, με την τοποθέτηση του σημείου αυτού, η Dr. Liebe επιχειρεί να παρουσιαστεί στα μάτια του κοινού ως ειδικός στον τομέα της δοκιμής προϊόντων ή ότι υπάρχει συγκεκριμένος και άρρηκτος σύνδεσμος μεταξύ της δικής της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία συνίσταται στην παραγωγή και την εμπορία οδοντοκρεμών, και αυτής της ÖKO-Test Verlag. Αντιθέτως, φαίνεται ότι το πανομοιότυπο ή παρόμοιο με τα εν λόγω εμπορικά σήματα σημείο τοποθετείται στη συσκευασία των οδοντοκρεμών που διαθέτει στην αγορά η Dr. Liebe με αποκλειστικό σκοπό την προσέλκυση της προσοχής των καταναλωτών στην ποιότητα των εν λόγω οδοντοκρεμών και, ως εκ τούτου, την προώθηση των πωλήσεων των προϊόντων της Dr. Liebe. Κατά συνέπεια, η επίμαχη στην κύρια δίκη περίπτωση διαφέρει από την ειδική περίπτωση που αναφέρεται στις σκέψεις 31 και 32 της παρούσας απόφασης.
- 34 Όσον αφορά, ακολούθως, το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/95, που παρέχουν στον δικαιούχο του σήματος ειδική προστασία από τη χρήση, εκ μέρους τρίτων, σημείων πανομοιότυπων ή παρόμοιων με το σήμα η οποία συνεπάγεται κίνδυνο να δημιουργηθεί σύγχυση στο κοινό, από το γράμμα των διατάξεων αυτών, θεωρούμενων υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 8 του εν λόγω κανονισμού και της αιτιολογικής σκέψης 11 της εν λόγω οδηγίας, προκύπτει ότι η συγκεκριμένη προστασία παρέχεται στον δικαιούχο του σήματος μόνο στις περιπτώσεις όπου υπάρχει ταυτότητα ή ομοιότητα όχι μόνο μεταξύ του σημείου που χρησιμοποιεί ο τρίτος και του σήματος, αλλά επίσης μεταξύ των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σημείο αυτό, αφενός, και εκείνων που καλύπτονται από το σήμα, αφετέρου.
- 35 Ακριβώς όπως και η έκφραση «για προϊόντα ή υπηρεσίες», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 207/2009 και στο άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας 2008/95, η φράση «[...] προϊόντων ή υπηρεσιών που καλύπτονται από [...] το σημείο», που περιλαμβάνεται στις εν λόγω παραγράφους 1, στοιχείο β', αφορά, κατ' αρχήν, τα προϊόντα που εμπορεύεται ή τις υπηρεσίες που παρέχει ο τρίτος [απόφαση της 12ης Ιουνίου 2008, O2 Holdings και O2 (UK), C-533/06, EU:C:2008:339, σκέψη 34]. Σε περίπτωση έλλειψης ομοιότητας μεταξύ των προϊόντων ή υπηρεσιών του τρίτου και των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωριστεί το σήμα, η προστασία που παρέχεται από τις διατάξεις αυτές δεν μπορεί να εφαρμοστεί (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 2011, Frisdranken Winters, C-119/10, EU:C:2011:837, σκέψεις 31 έως 33).
- 36 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 2008/95 περιέχουν, ακριβώς όπως και οι ως άνω παράγραφοι 1, στοιχείο α', μια απαίτηση συγκρισιμότητας μεταξύ, αφενός, των προϊόντων ή υπηρεσιών του τρίτου και, αφετέρου, των προϊόντων ή υπηρεσιών του δικαιούχου του σήματος. Τα εν λόγω στοιχεία α' και β'

διαφοροποιούνται κατά τούτο θεμελιωδώς από το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ίδιου κανονισμού και το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, που προβλέπουν ρητώς ότι η συγκρισιμότητα αυτή δεν απαιτείται όταν το σήμα χαίρει φήμης.

- 37 Αυτή η διάκριση που προβλέπει ρητώς ο νομοθέτης της Ένωσης μεταξύ της προστασίας που χορηγείται στους δικαιούχους όλων των ατομικών σημάτων και της πρόσθετης προστασίας της οποίας τυγχάνει ο δικαιούχος όταν, εκτός των άλλων, το σήμα του χαίρει φήμης, διατηρήθηκε κατά τις διαδοχικές τροποποιήσεις της νομοθεσίας της Ένωσης περί σημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, οι φράσεις «για υπηρεσίες ή προϊόντα που ταυτίζονται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα της ΕΕ» και «για προϊόντα ή υπηρεσίες που ταυτίζονται ή ομοιάζουν με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα» περιλαμβάνονται πλέον στο άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 2017/1001 και στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2015/2436, διακρίνοντας κατά τον τρόπο αυτό την προστασία που παρέχει κάθε ατομικό σήμα από εκείνη η οποία προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού και στο άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο γ', της οδηγίας αυτής και η οποία έχει εφαρμογή όταν το σήμα χαίρει φήμης και ένας τρίτος χρησιμοποιεί σημείο που «είναι ταυτόσημο ή παρόμοιο με το σήμα, ανεξαρτήτως του αν χρησιμοποιείται για προϊόντα ή υπηρεσίες ταυτόσημα, παρόμοια ή μη παρόμοια με εκείνα για τα οποία έχει καταχωριστεί το σήμα».
- 38 Από το σύνολο των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι ο δικαιούχος ατομικού σήματος αποτελούμενου από σήμανση δοκιμής, το οποίο έχει καταχωριστεί για έντυπο υλικό και υπηρεσίες συνιστάμενες στη διενέργεια δοκιμών και στην παροχή πληροφοριών και συμβουλών προς τους καταναλωτές, μπορεί, εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις, να επικαλεστεί το δικαίωμα απαγόρευσης που προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2008/95 έναντι των τρίτων, όπως είναι οι ενδεχόμενοι ανταγωνιστές του, οι οποίοι χρησιμοποιούν σημείο πανομοιότυπο ή παρόμοιο με το εν λόγω σήμα για έντυπο υλικό ή υπηρεσίες συνιστάμενες στη διενέργεια δοκιμών και στην παροχή πληροφοριών και συμβουλών προς τους καταναλωτές, ή για παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες, αλλά ότι δεν μπορεί να επικαλεστεί το δικαίωμα αυτό έναντι των κατασκευαστών των καταναλωτικών προϊόντων που υποβλήθηκαν σε δοκιμή οι οποίοι τοποθετούν στα καταναλωτικά αυτά προϊόντα το πανομοιότυπο ή παρόμοιο με το εν λόγω σήμα σημείο.
- 39 Στο μέτρο που, με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, η ÖKO-Test Verlag και η Γερμανική Κυβέρνηση υποστήριξαν ότι η ερμηνεία αυτή, καίτοι στηριζόμενη στο γράμμα και στην οικονομία του κανονισμού 207/2009 καθώς και της οδηγίας 2008/95, περιορίζει αδικαιολόγητα την προστασία των δικαιούχων ατομικών σημάτων αποτελούμενων από σήμανση δοκιμής, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως τόνισε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της, το αποκλειστικό δικαίωμα επί του σήματος δεν είναι απόλυτο, αντιθέτως μάλιστα, ο νομοθέτης της Ένωσης έχει οριοθετήσει επακριβώς την έκταση του δικαιώματος αυτού.
- 40 Επιπλέον, από κανένα στοιχείο στους σκοπούς της νομοθεσίας της Ένωσης περί σημάτων, όπως ο σκοπός της συμβολής στο σύστημα ανόθευτου ανταγωνισμού εντός της Ένωσης (πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 4ης Οκτωβρίου 2001, Merz & Krell, C-517/99, EU:C:2001:510, σκέψεις 21 και 22, καθώς και της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, Lego Juris κατά ΓΕΕΑ, C-48/09 P, EU:C:2010:516, σκέψη 38), δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο σκοπός της εν λόγω νομοθεσίας απαιτεί ο δικαιούχος ατομικού σήματος αποτελούμενου από σήμανση δοκιμής να πρέπει να μπορεί να αντιταχθεί, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 207/2009 και του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2008/95, στην τοποθέτηση, από τον κατασκευαστή ενός προϊόντος, της εν λόγω σήμανσης δοκιμής συνοδευόμενης από το αποτέλεσμα της δοκιμής στην οποία υποβλήθηκε το προϊόν αυτό.

- 41 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο καθόσον ο νομοθέτης της Ένωσης συμπλήρωσε το σύστημα προστασίας των σημάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέποντας στα άρθρα 74α επ. του κανονισμού 207/2009, νυν άρθρα 83 επ. του κανονισμού 2017/1001, τη δυνατότητα καταχώρισης, ως σήματος πιστοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ορισμένων σημείων, μεταξύ των οποίων καταλέγονται και εκείνα που είναι ικανά να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες των οποίων η ποιότητα πιστοποιείται από τον δικαιούχο του σήματος σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που δεν διαθέτουν τέτοια πιστοποίηση. Σε αντίθεση προς τα ατομικά σήματα, ένα τέτοιο σήμα πιστοποίησης επιτρέπει στον δικαιούχο να επισημάνει, στον κανονισμό χρήσης του σήματος, ποια είναι τα πρόσωπα που επιτρέπεται να χρησιμοποιούν το σήμα.
- 42 Στο μέτρο που η ÖKO-Test Verlag υποστηρίζει ότι η τοποθέτηση της σήμανσης δοκιμής από την Dr. Liebe δεν καλυπτόταν από την προηγουμένως συναφθείσα σύμβαση παραχώρησης άδειας χρήσης, πρέπει, τέλος, να προστεθεί ότι το γεγονός ότι ο δικαιούχος ενός σήματος, όπως η ÖKO-Test Verlag, δεν μπορεί να επικαλεστεί λυσιτελώς το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2008/95 έναντι των κατασκευαστών των οποίων τα προϊόντα υπέβαλε σε δοκιμή σημαίνει όχι ότι στερείται νομικής προστασίας έναντι των κατασκευαστών αυτών, αλλά μόνον ότι οι διαφορές του με τους εν λόγω κατασκευαστές πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα διαφορετικών κανόνων δικαίου. Μεταξύ των κανόνων αυτών μπορούν να περιλαμβάνονται οι κανόνες περί συμβατικής ή εξωσυμβατικής ευθύνης καθώς και οι κανόνες που τίθενται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 και στο άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95 και οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος.
- 43 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2008/95 έχουν την έννοια ότι δεν παρέχουν στον δικαιούχο ατομικού σήματος αποτελούμενου από σήμανση δοκιμής το δικαίωμα να εναντιωθεί στην τοποθέτηση, από τρίτο, ενός σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα αυτό επί προϊόντων που δεν είναι ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 44 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95 έχουν την έννοια ότι παρέχουν στον δικαιούχο ατομικού σήματος που χαίρει φήμης και αποτελείται από σήμανση δοκιμής το δικαίωμα να εναντιωθεί στην τοποθέτηση, από τρίτο, ενός σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα αυτό επί προϊόντων που δεν είναι ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα.
- 45 Οι διατάξεις που μνημονεύονται στην προηγούμενη παράγραφο προσδιορίζουν το περιεχόμενο της προστασίας που παρέχεται στους δικαιούχους σημάτων το οποία χαίρουν φήμης. Οι διατάξεις αυτές παρέχουν στους εν λόγω δικαιούχους το δικαίωμα να απαγορεύουν σε κάθε τρίτο να χρησιμοποιεί χωρίς εύλογη αιτία στις εμπορικές συναλλαγές και χωρίς τη συγκατάθεση του δικαιούχου πανομοιότυπο ή παρόμοιο σημείο –ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για προϊόντα ή υπηρεσίες πανομοιότυπες ή παρόμοιες με εκείνες για τις οποίες έχουν καταχωριστεί τα σχετικά σήματα– το οποίο αντλεί αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη των εν λόγω σημάτων ή βλάπτει τον εν λόγω διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη. Η άσκηση του ως άνω δικαιώματος δεν προϋποθέτει την ύπαρξη κινδύνου σύγχυσης στο ενδιαφερόμενο κοινό (πρβλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, Interflora και Interflora British Unit, C-323/09, EU:C:2011:604, σκέψεις 68, 70 και 71, καθώς και της 20ής Ιουλίου 2017, Ornuva, C-93/16, EU:C:2017:571, σκέψη 50).

- 46 Όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν δικαστήριο κρίνει, εν προκειμένω, ότι η Dr. Liebe τοποθέτησε στα προϊόντα της, χωρίς τη συγκατάθεση της ÖKO-Test Verlag, ένα σημείο πανομοιότυπο ή παρόμοιο με τα σήματα ÖKO-TEST. Ωστόσο, το δικαστήριο αυτό διατηρεί αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον τα εν λόγω σήματα παρέχουν στην ÖKO-Test Verlag την προστασία που προβλέπεται στις ως άνω διατάξεις. Εφιστά δε την προσοχή στο γεγονός ότι, κατά την αντίληψη του ενδιαφερόμενου γερμανικού κοινού, φήμης χαίρει η σήμανση δοκιμής και όχι η καταχώρισή της ως εμπορικού σήματος. Επιπλέον, το ίδιο αυτό κοινό αντιλαμβάνεται την τοποθέτηση στην οποία προβαίνει η Dr. Liebe ως απεικόνιση μιας σήμανσης δοκιμής και όχι ως χρήση της σήμανσης αυτής ως εμπορικού σήματος.
- 47 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η έννοια της «φήμης», κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95, προϋποθέτει ορισμένο βαθμό γνώσης εκ μέρους του ενδιαφερομένου κοινού. Το κοινό αυτό πρέπει να καθορίζεται αναλόγως του προϊόντος ή της υπηρεσίας που διατίθεται στο εμπόριο υπό το οικείο σήμα, ο δε απαιτούμενος βαθμός γνώσης πρέπει να θεωρείται ότι έχει επιτευχθεί όταν το σήμα είναι γνωστό σε σημαντικό μέρος του κοινού αυτού (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, PAGO International, C-301/07, EU:C:2009:611, σκέψεις 21 έως 24, και της 3ης Σεπτεμβρίου 2015, Iron & Smith, C-125/14, EU:C:2015:539, σκέψη 17).
- 48 Από τις αρχές αυτές προκύπτει ότι η «φήμη», κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, των σημάτων ÖKO-TEST εξαρτάται από το κατά πόσον το σημείο που συνιστά τα εμπορικά αυτά σήματα, εν προκειμένω η σήμανση δοκιμής, είναι γνωστό σε σημαντικό μέρος του κοινού στο οποίο απευθύνεται η ÖKO-Test Verlag μέσω της υπηρεσίας της πληροφοριών και συμβουλών προς τους καταναλωτές καθώς και μέσω του περιοδικού της.
- 49 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 79 των προτάσεών του, η ως άνω απαίτηση γνώσης δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το κοινό πρέπει να γνωρίζει ότι η σήμανση δοκιμής έχει καταχωρισθεί ως εμπορικό σήμα. Αρκεί ένα σημαντικό τμήμα του ενδιαφερόμενου κοινού να γνωρίζει το σημείο αυτό.
- 50 Όσον αφορά, ειδικότερα, το εν λόγω άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', υπενθυμίζεται ακόμη ότι, για να μπορεί ο δικαιούχος σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να τύχει της προστασίας που παρέχει η εν λόγω διάταξη, αρκεί το οικείο σήμα να χαίρει φήμης σε σημαντικό τμήμα του εδάφους της Ένωσης, εξυπακουομένου ότι το τμήμα αυτό δύναται κατά περίπτωση να αντιστοιχεί, μεταξύ άλλων, στην επικράτεια ενός και μόνον κράτους μέλους. Εφόσον πληρούται η προϋπόθεση αυτή, το επίμαχο σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να θεωρηθεί ότι χαίρει φήμης στο σύνολο της Ένωσης (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, PAGO International, C-301/07, EU:C:2009:611, σκέψεις 27, 29 και 30, καθώς και της 20ής Ιουλίου 2017, Ornuva, C-93/16, EU:C:2017:571, σκέψη 51).
- 51 Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις που περιέχονται στην απόφαση περί παραπομπής, το σημείο το οποίο συνιστά τα σήματα ÖKO-TEST, ήτοι η σήμανση δοκιμής που αναπαριστάται στη σκέψη 11 της παρούσας απόφασης, είναι γνωστή σε σημαντικό τμήμα του ενδιαφερόμενου κοινού σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια. Επομένως τα σήματα ÖKO-TEST χαίρουν φήμης, κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 και του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95, με αποτέλεσμα η ÖKO-Test Verlag να απολαύει της προστασίας που παρέχουν οι διατάξεις αυτές.
- 52 Ως εκ τούτου, απόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει αν η εκ μέρους της Dr. Liebe τοποθέτηση σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με τα σήματα ÖKO-TEST στα προϊόντα της είχε ως συνέπεια να αντλεί η εταιρία αυτή αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη των εν λόγω σημάτων ή να βλάπτεται ο εν λόγω διακριτικός χαρακτήρας ή η φήμη. Εφόσον διαπιστώσει ότι τούτο ισχύει, το αιτούν δικαστήριο οφείλει επιπλέον να εξετάσει αν η Dr. Liebe απέδειξε, εν προκειμένω, την ύπαρξη «εύλογης αιτίας», κατά την έννοια του άρθρου 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009, ή «νόμιμης αιτίας», κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, της οδηγίας

2008/95, για την τοποθέτηση του σημείου αυτού επί των προϊόντων της. Πράγματι, στην τελευταία αυτή περίπτωση, θα πρέπει να συναχθεί ότι η ÖKO-TEST Verlag δεν έχει το δικαίωμα να απαγορεύει την εν λόγω χρήση βάσει των ως άνω διατάξεων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2014, Leidseplein Beheer και de Vries, C-65/12, EU:C:2014:49, σκέψεις 43 και 44).

- 53 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95 έχουν την έννοια ότι παρέχουν στον δικαιούχο ατομικού σήματος που χαίρει φήμης και αποτελείται από σήμανση δοκιμής το δικαίωμα να εναντιωθεί στην τοποθέτηση, από τρίτο, ενός σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα αυτό επί προϊόντων που δεν είναι ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα, μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι η τοποθέτηση αυτή έχει ως συνέπεια να προσπορίζεται ο εν λόγω τρίτος αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του οικείου σήματος ή να βλάπτεται ο εν λόγω διακριτικός χαρακτήρας ή η φήμη και ότι, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο εν λόγω τρίτος δεν αποδεικνύει την ύπαρξη «εύλογης αιτίας», κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, που να δικαιολογεί την τοποθέτηση αυτή.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 54 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδισης που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', του κανονισμού (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου, της 26 Φεβρουαρίου 2009, για το [σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης], και το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α' και β', της οδηγίας 2008/95/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2008, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, έχουν την έννοια ότι δεν παρέχουν στον δικαιούχο ατομικού σήματος αποτελούμενου από σήμανση δοκιμής το δικαίωμα να εναντιωθεί στην τοποθέτηση, από τρίτο, ενός σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα αυτό επί προϊόντων που δεν είναι ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα.
- 2) Το άρθρο 9, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 207/2009 και το άρθρο 5, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/95 έχουν την έννοια ότι παρέχουν στον δικαιούχο ατομικού σήματος που χαίρει φήμης και αποτελείται από σήμανση δοκιμής το δικαίωμα να εναντιωθεί στην τοποθέτηση, από τρίτο, ενός σημείου πανομοιότυπου ή παρόμοιου με το σήμα αυτό επί προϊόντων που δεν είναι ούτε πανομοιότυπα ούτε παρόμοια με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωριστεί το εν λόγω σήμα, μόνον εφόσον αποδεικνύεται ότι η τοποθέτηση αυτή έχει ως συνέπεια να προσπορίζεται ο εν λόγω τρίτος αθέμιτο όφελος από τον διακριτικό χαρακτήρα ή τη φήμη του οικείου σήματος ή να βλάπτεται ο εν λόγω διακριτικός χαρακτήρας ή η φήμη και ότι, στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο εν λόγω τρίτος δεν αποδεικνύει την ύπαρξη «εύλογης αιτίας», κατά την έννοια των εν λόγω διατάξεων, που να δικαιολογεί την τοποθέτηση αυτή.

(υπογραφές)